

Factsheet LSVb: de Halbeheffing, uitstel daarvan en bezuinigingen

1. Inleiding

Het afgelopen halfjaar heeft in het teken gestaan van een flinke discussie over het studenten- en het hogeronderwijsbeleid van het kabinet Rutte-Verhagen. Zowel op politiek, maatschappelijk als op juridisch niveau is een behoorlijke discussie opgeblaasd over de plannen om een langstudeerboete (Halbeheffing) in te voeren en te bezuinigen op hogescholen en universiteiten. Met deze vernieuwde factsheet wil de LSVb een weergave bieden van de huidige stand van zaken. Vernieuwd, want zoals wellicht bekend heeft zich een aantal veranderingen voorgedaan. Belangrijk daarin is de meest recente ontwikkeling, die inhoudt dat de plannen (een jaar) later worden doorgevoerd dan het kabinet aanvankelijk van plan was.

Wij proberen op de volgende vragen antwoord te geven:

- Wat hebben de plannen voor gevolgen voor huidige en aankomende studenten?
- Waarom wil het kabinet deze maatregelen invoeren?
- Wat zijn de financiële gevolgen van het kabinetsbeleid voor student en onderwijs?

Tot slot moet worden gezegd dat het hier vooralsnog plannen en voornemens betreft. Daarom is het goed om ook even te kijken naar hoe de komende tijd er globaal uitziet. Per wanneer wil het kabinet de plannen invoeren? En op welke momenten worden de plannen nog bediscussieerd in de Tweede Kamer en in de Eerste Kamer?

Tabel 1: Globaal overzicht bezuinigingen en investeringen Halbeheffing

Regerakkoord 'maatregel langstudeerders'
-560 miljoen bezuinigen op studenten
-650 miljoen bezuinigen op de universiteiten en hogescholen
+620 miljoen investeren

Totaal: -590 miljoen bezuinigen

Bron: Kamerbrief over temporisering passend onderwijs en langstudeerders¹ en regeerakkoord.

Elk jaar bekijkt DUO op 30 september wie er staan ingeschreven als student. Alle mensen die op dat moment staan ingeschreven, worden voor dat hele studiejaar als student gezien. Als jij als student wilt weten hoeveel jaar je al ingeschreven staat als voltijdstudent, neem dan contact op met DUO – IB-groep. (www.ib-groep.nl)

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/04/13/kamerbrief-over-temporisering-passend-onderwijs-en-langstudeerders.html>

2. Maatregelen

Ondanks alle (recente) ontwikkelingen staan de kabinetsplannen om de Halbeheffing in te voeren en om te bezuinigen op onderwijsinstellingen nog altijd overeind. Dat geldt ook voor de plannen waar in de afgelopen periode minder over is gesproken, zoals de afschaffing van de studiefinanciering in de masterfase en het korten op de ov-kaart. Om een goed beeld te schetsen van de mogelijke veranderingen en de gevolgen van de Halbeheffing, zijn in dit document de belangrijkste punten samengevat en toegelicht. Wat houdt de maatregel in en welke gevolgen heeft die voor jou?

2.1 Verhoging collegegeld met 3.000 euro na meer dan een jaar uitloop: de Halbeheffing

Als studenten, om welke reden dan ook, meer dan een jaar uitlopen in hun studie, dan wordt het collegegeld met 3.000 euro verhoogd naar minimaal 4.700 euro. In 2011 zijn er 70.000 studenten die onder de langstudeerregeling vallen. De enige uitzondering hierop is dat studenten met een ziekte of functiebeperking, die van DUO een extra jaar studiefinanciering ontvangen, ook een jaar extra uitloop krijgen. Studenten met studievertraging door bijvoorbeeld een verkeerde studiekeuze, een studieprogramma in het buitenland of maatschappelijke of bestuurlijk activiteiten zullen het verhoogde collegegeld moeten betalen. Waar voor deeltijdstudenten normaal gesproken meer tijd is ingeboekt, zal de deeltijdstudent ook beboet worden als deze meer dan een jaar langer over de studie doet dan nominaal. Aanvankelijk was het voornemen om de boete al vanaf het komende collegejaar (september 2011) in te voeren. Daar is verandering in gekomen. Het idee is om de maatregel officieel alsnog op 1 september 2011 – met een boete van nul euro – in te voeren, waarbij het opleggen van de boete van 3.000 ingaat op 1 september 2012. De boete van 3000 euro is niet belastingaftrekbaar als scholingskosten.

3. Het idee achter de maatregel volgens het kabinet ²

Achter de voorgenomen Halbeheffing schuilt een aantal beweegredenen van het kabinet: (1.) het terugdringen van het aantal langstudeerders, (2.) het terugdringen van de staatsschuld en (3.) de mogelijkheid tot het investeren in het hoger onderwijs. Om een nadere toelichting te bieden bij de twee laatste beweegredenen is in de tabel hieronder een overzicht weergegeven van het totaal aan bezuinigingen en investeringen.

Tabel 2: Gespecificeerd overzicht bezuinigingen en investeringen Halbeheffing

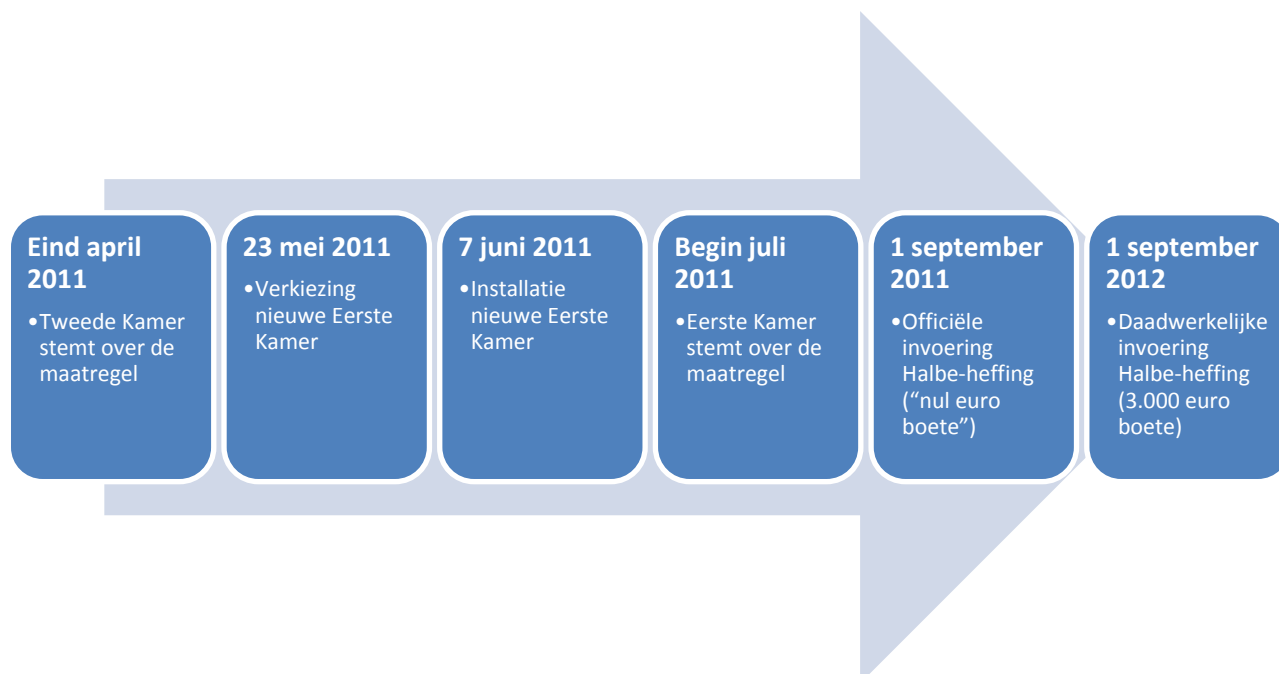
	2012	2013	2014	2015	totaal
Efficiencykorting	0	-170	-160	-140	- 470
Gedragseffect	0	-30	-60	-90	- 180
Investeringen hoger onderwijs	50	130	210	230	+ 620
Totale investering deze kabinetsperiode op onderwijsinstellingen					- 30
Collegegeldverhoging (€ 3.000)	-62	-178	-163	-163	- 556

Alle bedragen in miljoenen, Bron: Kamerbrief over temporisering passend onderwijs en langstudeerders ³ en regeerakkoord.

² <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/02/01/wetsvoorstel-wijziging-van-de-wet-op-het-hoger-onderwijs-en-wetenschappelijk-onderzoek.html>

4. Tijdlijn

Om de Halbeheffing in werking te laten treden, dient nog wel een politiek proces te worden doorlopen. Het schema hieronder biedt daartoe een globaal overzicht van de meest relevante data en gebeurtenissen in het besluitvormingsproces.

5. Vraagtekens

Niet alleen is de invoering van de heffing een politieke uitdaging (veel partijen zijn tegen, ook binnen de regeringspartijen zijn er tegenstanders), ook maatschappelijk en juridisch stuit de invoering van de Halbeheffing op veel verzet. Op 21 januari 2011 heeft een Malieveld vol studenten duidelijk gemaakt niets te zien in de plannen. Ook docenten, medewerkers en bestuurders van de onderwijsinstellingen tonen zich in groten getale tegen de maatregel, net als studentenpsychologen en studieadviseurs. Daarnaast hebben studentenorganisaties ISO, LKvV en LSVb advocatenkantoor Stibbe gevraagd juridisch advies uit te brengen over het wetsvoorstel. Uit het ingewonnen advies blijkt dat het wetsvoorstel op meerdere gronden onrechtmatig is. Een uitgebreide toelichting hierop vind je op de website van de LSVb⁴. Onduidelijk is nog of het kabinet van plan is om een aantal uitzonderingen te bieden op de wet. Een mogelijkheid hierin wordt gezien in het 'collegegeldvrij besturen'.

³ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/04/13/kamerbrief-over-temporisering-passend-onderwijs-en-langstudeerders.html>

⁴ <http://lsvb.nl/pers/wetsvoorstel-langstudeerders-onr.html>